

41. *Полищук Л.И.* Российская модель «переговорного федерализма» (политико-экономический анализ) // Вопросы экономики. — 1998. — № 6.
42. *Попов Е., Лавров И.* Элиты в теории экономики благосостояния и общественного выбора // Общество и экономика. — 2008. — № 10—11.
43. *Рубинштейн А.Я.* Экономика общественных предпочтений. Структура и эволюция социального интереса. — С-Пб.: Алетейя, 2008.
44. *Смолина Е.В.* Адаптация культуры к рынку как одна из целей культурной политики [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.interstudio.ru/projects/thesis/smolina07.doc>
45. *Сулян В.Б.* Роль государства в экономике [Электронный ресурс] // Политекономия. — 2001. — № 11. Режим доступа: http://politeconomy.ng.ru/research/2000-12-26/7_rol.html
46. *Сулян В.Б., Васильев В.С., Кочетков Г.Б., Лебедева Л.Ф., Портной М.А.* Государственные социально-экономические приоритеты: опыт США и интересы России // США-Канада: экономика, политика, культура. — 2007. — № 4.
47. *Тамбовцев В.Л.* Стандарты государственных услуг: Экономическая теория и российской реформы // Общественные науки и современность. — 2006. — № 4.
48. *Федотова Ю.В.* Глобальные тенденции производства общественных благ. Дис. ... д.э.н. по специальности 08.00.01. — Саратов: СГСЭУ, 2005.
49. *Чурикова А., Шишкин С.* Власть и бизнес на поле социальной политики: региональная проекция // Общество и экономика. — 2006. — № 1.
50. *Шаститко А.* Институты как общественные блага // Вестник МГУ. Серия 6. «Экономика». — 1996. — № 5.
51. *Якобсон Л.И.* Государственный сектор экономики. Экономическая теория и политика. — М.: ГУ-ВШЭ, 2000.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2010 р.

С.В. Захарін, канд. екон. наук,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НАУКИ, ОСВІТИ І БІЗНЕСУ

АНОТАЦІЯ. Досліджується взаємодія науки, освіти та бізнесу. Обґрунтовується механізм інституційної взаємодії процесу та вплив на нього негативних тенденцій

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Економічний механізм, інститути, бізнес, наука, освіта.

Інтеграційні процеси бізнесу, науки і освіти в Україні проходять мляво. Ці прояви потребують удосконалення та розвитку з урахуванням глобальних викликів, а також відповідної державної

підтримки. Адже відомо, що загальна ефективність інноваційного процесу у державі визначається напрямками та структурою взаємодії його учасників. Інтеграція бізнесу, науки і освіти є важливим фактором розвитку не лише перерахованих сфер, а й усього суспільства.

Над актуальними проблемами інституційної взаємодії науки, освіти і бізнесу плідно працюють провідні науковці та експерти — Л. Федулова, Г. Скударь, В. Панков, Ю. Шкворець, В. Семиноженко, Б. Санто, Г. Бавихин, С. Валентей, Л. Нестеров та ін. [1—8]. Проте мають бути поглиблено вивчені актуальні питання посилення дії економічних важелів такої взаємодії в рамках загального економічного механізму, що є визначальним чинником високої результативності вказаного процесу.

Мета статті — провести дослідження та виробити рекомендації з питань удосконалення економічного механізму інституційної взаємодії науки, освіти і бізнесу в Україні.

Можемо сформулювати перелік магістральних тенденцій, що матимуть визначальний вплив на гальмування зростання вартості компаній в результаті недостатнього використання ефекту інтеграції з наукою та освітою: нерозвинутість перевірених світовим досвідом форм інтеграції науки і бізнесу (зокрема, в сфері венчурного підприємництва), руйнування традиційних інституцій трансферу нових знань у виробництво, непродумана лібералізація діяльності освітніх організацій в умовах ринку, низька мотивація освітніх установ до підвищення якості підготовки випускників, нерозуміння менеджментом багатьох компаній ролі і значення науки і освіти в процесі вартісного управління та ін. Процеси розвитку основних складових національної інноваційної системи — освіти, науки та бізнесу — стримуються через їх дезінтегрованість і автономізованість один від одного. В цьому контексті доцільно усунути дисфункції інституту пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, про що багато говорять вчені і практики. З цією метою слід рішуче змінити принципи відбору пріоритетів інноваційної діяльності — з хронічного недофінансування широкого кола проектів до дійсно пріоритетного розвитку і популяризації обмеженої кількості «проривних» мегапроектів (на нашу думку, таких проектів може бути не більше п'яти). Вказане дозволить науці, освіті і бізнесу сформулювати спільні напрями взаємодії відповідно до проголошених пріоритетів. Мають бути реалізовані рішення щодо формування механізмів системної модернізації основної маси виробництв на базі національного науково-технічного і кадрового потенціалу.

В цьому контексті основними функціональними частинами інноваційної системи виступають системи науки, освіти та бізнесу, а специфіка їх структур та функціональних якостей є ключовим аспектом, що визначає спектр можливих шляхів розвитку в умовах постіндустріалізму. Формування інноваційної системи відбувається, зокрема, як становлення організаційних форм взаємодії агентів, що є носіями компетенцій, необхідних в інноваційному процесі [1, с. 163—170].

В радянській системі функціонували інститути, що забезпечували масову передачу нових знань із науки до виробництва, нині такі інститути є поодинокими. Наукова система, в свою чергу, виявилась немов би в ізоляції від ресурсних потоків, адже було втрачено інструменти трансформації та передачі продукту до системи бізнес-процесів.

Одним із головних завдань науково-технічної політики є подолання дезінтегрованості науки і реального виробництва. Державна політика має спрямовуватися на створення відтворювальних механізмів наукового пошуку, виходячи із конкретних запитів практики. Одними з найефективніших інструментів трансформації наукових результатів у реальні продукти визнані певні інноваційні структури (інноваційні компанії, бізнес-інкубатори, інноваційні кластери тощо), які здатні поєднати науково-дослідні організації (або їхні підрозділи) та конкретні структури виробничої сфери. В результаті виробнича сфера отримує доступ до сучасних знань, а наукові заклади — до матеріальних ресурсів на розширення програм наукового пошуку.

В останні часи посилилися процеси інтеграції вітчизняної науки у глобальну наукову систему (укладено договори з дослідницькими установами понад 30 країн світу, Україна співпрацює з Європейським космічним агентством та НАСА, бере участь у Шостій рамочній програмі Європейської комісії, ПРООН, виконує спільні програми з ЮНЕСКО, бере участь у міжнародних асоціаціях академій наук, бере участь у програмах освоєння космосу, створення космічних навігаційних систем і комунікаційних систем та ін.). Проте інтеграційні процеси мають певні ризики переважної асиміляції результатів більш потужними інноваційними системами з огляду на несталість національних інститутів науково-технічної безпеки, в частоті інститутів захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. В результаті втрачається потенціал корпоративного розвитку, який міг би створити основу майбутнього наукомісткого виробництва. Крім того, вітчизняна наука є низько інтегрованою в національну інноваційну систему,

що зумовлено широким колом економічних та інституційних чинників.

Нині, як відзначають фахівці, створюються умови для взаємовигідних інвестиційних відносин бізнесових структур та наукових установ. Зокрема, новаторами тут стали потужні фінансово-промислові групи, що здійснюють акціонування наукових установ. Першим прикладом такого співробітництва стала структура, утворена ВАТ ім. Антонова, ЗАТ «Харківський авіазавод», ВАТ «Мотор-Січ» і Національним авіакосмічним університетом «Харківський авіаційний інститут». Можна також згадати досвід підприємств та наукових установ у сфері металургії, що організували відповідне співробітництво у Дніпропетровську, а також взаємодію харківських машинобудівних підприємств і Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» [2, с. 44].

Особливими формами інтеграції бізнесу і науки є технопарки і технополіси (техногради). Нині в Україні функціонують кілька таких структур: «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка», «Інститут зварювання ім. Є. О. Патона», «Інститут монокристалів», «Вуглемаш», «Київська політехніка», «Інститут технічної теплофізики», «Укрінфотех», «Інтелектуальні інформаційні технології» та інші. За підрахунками експертів, технопарки виробляють 11% інноваційної продукції країни, що дає підставу говорити про успішність такого інституту у розвитку інноваційної економіки.

Натомість функціонуючі технопарки не відіграють провідної ролі у формуванні сучасної панівної (з урахуванням глобальних викликів) ідеології економічної поведінки. Відповідно, вартість таких компаній є невисокою (порівняно з аналогічними показниками зарубіжних компаній). Для українських технопарків характерною є вузька спеціалізація, що є цілком природним на ранніх стадіях розвитку інституту, коли структури взаємодії і інтеграції лише формуються, причому в умовах загострення кризових явищ. Як наслідок — залишаються вельми сумнівними можливості залучення ресурсів (фінансових та інтелектуальних) для здійснення стратегічних проектів. Крім того, технопарки не відчувають підтримки з боку держави.

Крім того, позитивний потенціал використання механізму технопарків і технополісів в нашій країні використовується недостатньо. За оцінками експертів, в Україні існує 60 територій, де створення вказаних структур (з урахуванням світового досвіду) може бути ефективним [3]. В Україні, на жаль, цей процес стри-

мується відсутністю чіткого спеціального законодавства, що гармонізовано із іншими напрямками національного законодавства та світовим досвідом; відсутністю механізмів фінансової підтримки таких структур; нерозробленістю інструментарію державної підтримки конкретних проектів (за виключенням технопарків, що створені в рамках академічних інститутів); недостатнім рівнем методичного та маркетингового забезпечення. Проаналізувавши досвід розвитку українських технопарків, технополісів та наукоградів та порівнявши його із зарубіжним досвідом, академік В. Семиноженко зробив сумний висновок, що «час для них ще не настав» [4, с. 43].

В ідеалі, технопаркова структура має втілювати специфічне організаційне рішення, яким передбачена обов'язкова державна або інша централізована підтримка [5]. В першу чергу слід подбати про чітке виділення цільових ринків (пошук потенційних замовників, споживачів), на задоволення потреб яких буде спрямована діяльність такої структури. Крім того, слід враховувати кращий зарубіжний досвід функціонування технопарків, для чого доцільно розробити відповідні програми навчання фахівців.

Активізувати процес інтеграції бізнесу і науки мають структурні підрозділи (наукові центри) НАН України у регіонах, оскільки саме вони «наближені» до конкретних структур і установ, обізнані з їхніми проблемами та можливостями і можуть, за певної організаційної підтримки, налагодити співробітництво з урахуванням конкретних особливостей розвитку. До цієї роботи доцільно залучати потенціал регіональних відділень УСПП та інших громадських об'єднань підприємців.

Особливе місце у забезпеченні розвитку постіндустріальної економіки займає освіта. Адже будь-які інновації створюються людиною, працівником, який повинен мати певний (доволі високий) рівень знань, навичок та вмінь, що можливо досягти лише через ефективну освітню систему.

Якщо проаналізувати конкретні параметри української системи освіти (особливо професійної, в тому числі вищої), то можна зробити висновок, що в ній панує принцип «освіта заради освіти». Тобто, зусилля спрямовуються не стільки на опанування знаннями та навичками реальної економіки, скільки на підтримку завеликої кількості та різноманітності освітніх послуг, які на практиці не знаходять застосування. Погоджуємося з думкою Г. Бавихіна, що завдання, які покладаються на освіту, обумовлені в першу чергу оточуючими її факторами, включаючи обставинами конкретної соціально-економічної ситуації у державі [6]. Нові

економічні умови потребують, аби освітні заклади (освіта) та провідні компанії (бізнес) знаходили якомога більше можливих «ліній перетину», налагоджували ефективне співробітництво, впроваджували спільні проекти виробничого навчання. Вищі навчальні заклади мають орієнтуватися на впровадження стандартів та методик так званої бізнес-освіти, коли основне навчальне навантаження побудоване на опануванні знаннями та навичками, що здатні допомогти вирішити конкретні виробничі (бізнесові, технологічні тощо) ситуації.

З іншого боку, окремі компанії хоча і вкладають ресурси у створення корпоративних освітніх програм, проте зрозуміло, що такі програми є лише однією з ланок формування професійних навичок працівників, і не здатні повністю замінити систему фундаментальної освіти. З іншого боку, саме в системі професійної освіти формуються уявлення про норми, правила, стандарти, які зазвичай встановлюються компаніями. Така взаємна залежність бізнесу і освіти в умовах постіндустріальної економіки призводить до розуміння ефективної професійної освіти (хоч навіть вона знаходиться поза меж корпоративного сектору) як важливого елемента уможливлення зростання вартості компаній.

Як вже вказувалося, в умовах постіндустріальної економіки набуватиме поширення нове явище — потужна система корпоративної освіти. Оскільки великі компанії зазвичай виступають як агенти глобальної інноваційної системи, вони мають оперативно реагувати на виклики конкурентного середовища, в тому числі щодо підготовки та перепідготовки працівників. Адже менеджмент таких компаній не може чекати, поки «традиційна освіта» зрозуміє виклик і перебудується відповідно до вимог часу (на це можуть піти десятиліття). В сучасних умовах провідні компанії, що стали на шлях вартісного управління, змушені піклуватися розвитком корпоративних систем виробничого навчання, з огляду на запити конкретної компанії або навіть її підрозділів.

У вирішенні цього завдання заклади освіти можуть надати неоціненну допомогу, оскільки вони мають відповідні освітянсько-комунікативні технології. Можливі напрями співробітництва можуть бути різними — надання окремих освітніх послуг, передача в оренду освітніх приміщень (аудиторій, комп'ютерних класів, лабораторій тощо), створення та підтримка функціонування корпоративних систем атестації персоналу та ін. Крім позитивних наслідків для корпоративних структур, така форма взаємодії матиме позитивні наслідки і для розвитку освіти, оскільки створить можливості отримання додаткових фінансових ресурсів для роз-

витку потенціалу освітянських установ. Світовий досвід вказує, що існує чимало сучасних форм зв'язків бізнесу і освіти, однією з яких є корпоративні університети. Такі структури орієнтовані на підготовку кадрів для конкретних компаній (як правило, великих). На сьогодні у світі функціонує близько 1900 корпоративних університетів, однак за розрахунками експертів Світового банку кількість таких університетів буде збільшуватися і до 2020 року має перевищити кількість традиційних. В останні часи намітився також тренд зростання інтеграційної взаємодії між бізнесом та освітою, зокрема через систему корпоративних замовлень на випускників певних спеціальностей, що як мінімум створюють підвалини для гарантованого працевлаштування випускників.

Натомість у системі української освіти намітилися певні негативні тенденції, що викликані проблемами фінансового та інтелектуального забезпечення освітянських установ. В результаті роздржавлення освітні заклади змушені працювати як суто ринкові інститути, що мають на меті перш за все отримання прибутку, а не підготовку високоосвіченого фахівця, здатного на сучасному рівні вирішувати складні економічні і технологічні завдання. Окремі освітні заклади допускають кричущі зловживання, що тягне за собою зниження якості освіти. Поширення таких феноменів призводить до зниження ефективності національної системи освіти в цілому. Як наслідок — корпоративний сектор втрачає потенціал «фундаментального підживлення» за рахунок молодих кадрів, а це (теоретично) призводить до втрати драйверів зростання вартості компаній.

Ще однією проблемою, яка все більше проявляється в сучасних умовах, є відставання якості середньої освіти від вимог постіндустріальної економіки. Дається взнаки як обмежене фінансування середньої освіти з боку бюджетів, так і падіння престижності отримання якісних знань серед молоді, а також відсутність мотивації вчительського складу до досягнення високих результатів своєї діяльності. Окремо слід виділити небезпеку умовного поділу середньої освіти на елітарну (ліцеї, гімназії) та «звичайну», яка фінансується за остаточним принципом та фактично унеможливорює якісну масову підготовку учнів до вступу у професійні навчальні заклади.

З метою виправлення ситуації слід вжити рішучих кардинальних заходів: впровадження сучасних методик виявлення здібних дітей, починаючи з молодшої школи, з подальшою освітньою адаптацією цих дітей; забезпечення належного фінансування модернізації матеріально-технічної бази середніх шкіл; розширення

переліку сучасних дисциплін і предметів, які визначатимуть кваліфікаційні вимоги працівника в умовах постіндустріальної економіки (включаючи розвиток навичок креативного мислення); переорієнтації навчальних планів на опанування технологій соціальної адаптації у стандартних і нестандартних умовах; підвищення престижності вчительської праці; створення реальних конкурентних умов при визначенні авторських складів при підготовці навчальної та методичної літератури. Корисним буде стимулювання керівництва шкіл до організації співпраці з провідними компаніями, міжнародними донорськими організаціями, а також участі у грантових програмах. Одним із інструментів підвищення зацікавленості учнів у опануванні сучасними знаннями може стати організація у старших класах екскурсій у провідні компанії (включаючи ті, що виробляють інтелектуальні товари та послуги). Крім того, надійним засобом підвищення ефективності системи середньої освіти стане наведення елементарного порядку при прийомі абітурієнтів до вищих навчальних закладів, а також скорочення переліку таких закладів за рахунок скасування необґрунтовано виданих ліцензій на освітню діяльність.

З метою поліпшення стану професійної адаптації молоді доцільно запровадити практику інформування суспільства про наявність фахівців та вакансій у національній економіці, а також результати стратегічного прогнозування розвитку ринку праці (в тому числі у розрізі регіонів). У здійсненні та використанні результатів таких досліджень будуть зацікавлені також роботодавці та керівники закладів освіти.

Має бути кардинально реформована система економічної та юридичної освіти, включаючи систему підготовки менеджерів. На жаль, випускники економічних вузів та факультетів в переважній більшості не володіють жодною іноземною мовою навіть на побутовому рівні, не мають навичок роботи на автоматизованому робочому місці, не здатні запропонувати готові рішення (а не «загальні фрази») навіть у простих виробничих ситуаціях. З метою поліпшення якості економічної та юридичної освіти необхідно: по-перше, відкоригувати навчальні плани і програми відповідно до запитів бізнесу (в тому числі шляхом проведення відповідних соціологічних досліджень серед роботодавців та практиків); по-друге, зменшити кількість державного замовлення на відповідних фахівців, залишивши його лише в провідних навчальних закладах; по-третє, вжити заходів з підвищення кваліфікації викладацького складу; по-четверте, розширити програми реального виробничого стажування (невиконання такої програми

має стати безумовною підставою для відрахування з навчального закладу); по-п'яте, розширити можливості для індивідуальної підготовки під сумлінним керівництвом провідних викладачів (що дозволить, зокрема, мінімізувати «покупку» кваліфікаційних робіт).

Слід удосконалити систему підготовки магістрів. Зміст магістерських програм має другорядне значення, головне — навчити працівника спостерігати за змінами, виділяти важливі тенденції, аналізувати складні явища, мислити, приймати правильні рішення у стандартних і нестандартних ситуаціях. Доцільна розробка спеціальних магістерських програм під запити конкретних роботодавців або груп роботодавців певної галузі, виходячи з поточної ситуації на ринку.

Подальший розвиток освіти неможливий без врахування так званих Болонських критеріїв (Болонський процес). Разом з тим, на наш погляд, орієнтація на ці критерії не має бути самоціллю, а є скоріше засобом подальшої інтеграції української системи освіти у світовий освітянський простір, а також забезпечення достатніх темпів інноваційної модернізації економіки. Окремі фахівці обгрунтовано вказують, що Болонський процес розрахований перш за все на створення якісних систем масової освіти, а в умовах постіндустріальної економіки необхідно приділяти також увагу індивідуальній освіті, сприянню продукуванню унікальних знань та навичок. Болонський процес, крім того, несе ризики, пов'язані із збільшенням відтоку найбільш підготовлених молодих фахівців за кордон (російські науковці розраховали, що внаслідок еміграції одного підготовленого фахівця за кордон країна втрачає 200 тис. доларів США, одного вченого — 1—2 млн дол. [7, с. 53]).

Згідно з Національною доктриною розвитку освіти передбачається розвиток освіти відповідно до вимог сучасності: перетворення економіки України в економіку знань, зокрема, у напрямі розвитку системи безперервної освіти та навчання протягом життя; створення індустрії сучасних засобів навчання, підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукомістких та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці. На жаль, вимоги цієї Доктрини не виконуються в повній мірі.

На наш погляд, з метою активізації інтеграції бізнесу і освіти держава має подбати про створення реальних стимулів такої діяльності, в тому числі шляхом пільгового оподаткування результатів виробничої діяльності, за рахунок яких фінансуються відповідні програми виробничого навчання. Слід збільшити норми

витрат, які включаються до складу валових, що спрямовані на фінансування фактично здійснених інвестицій на освіту працівників. Крім того, компанії повинні мати доступ до певного переліку безкоштовних освітніх послуг (особливо актуальною ця проблема є в проблемних регіонах), оскільки суспільство і держава об'єктивно зацікавлені у підвищенні освіченості працівників недержавного сектора.

Слід також вжити заходів для подальшої інтеграції освіти і бізнесу шляхом ініціювання відповідних програм з боку Міністерства освіти і науки. В цьому контексті необхідно виділити провідні навчальні заклади, які мають належний викладацький та матеріально-технічний потенціал, але відчувають певну незавантаженість. Але перед тим, як ініціювати таку програму на рівні конкретного освітнього закладу, доцільно вжити заходи для поліпшення його оснащення навчальним обладнанням та технологіями. Виконання цього завдання можливе із застосування інструментарію лізингу, або шляхом надання допомоги з боку конкретних компаній або громадських об'єднань роботодавців в якості часткової оплати освітніх послуг.

Підсумовуючи викладене, автор пропонує вжити низку системних заходів, які дозволять посилити процеси інтеграції бізнесу, науки і освіти, що сприятиме підвищенню рівня капіталізації корпоративних структур та стане запорукою гармонійного переходу економіки України на модель постіндустріального розвитку, а саме:

- розробити Державну цільову програму «Інтеграція бізнесу, науки і освіти», в якій визначити конкретні напрями інтеграції бізнесу, науки і освіти, їхню глибину, визначити пріоритети, механізми державної підтримки, засоби та інструменти часткового (в тому числі за рахунок бюджетів різних рівнів) фінансування конкретних елементів взаємодії тощо,

- вжити заходів для стимулювання створення та розвитку нових інноваційних структур, які дозволяють на практиці об'єднати можливості і інтереси бізнесу, науки та освіти (інноваційних компаній, центрів передачі технологій, бізнес-інкубаторів тощо), в першу чергу за рахунок створення відповідного економіко-правового середовища, що уможливило прибуткове провадження відповідної діяльності,

- посилити інтеграцію систем освіти та науки до відповідних світових систем, але з урахуванням глобальних викликів та обмежень,

- створити умови для розвитку венчурного підприємництва, в тому числі в межах потужних фінансово-промислових груп,

шляхом запровадження адаптованого світового досвіду підтримки таких структур,

— вжити заходів для поширення практики створення технопарків, технополісів, наукоградів тощо, в тому числі шляхом застосування заходів фіскального та нефіскального стимулювання,

— переорієнтувати навчальні заклади на задоволення конкретних вимог бізнесової практики, стимулювання розвитку системи бізнес-освіти, в тому числі в рамках магістерських програм,

— розробити конкретні стимулюючі механізми інтеграції бізнесу та освіти (включаючи створення «корпоративних університетів») зокрема, шляхом поширення можливостей пільгового оподаткування,

— вжити конкретних заходів підвищення якості та змістовності вищої та середньої освіти (забезпечення належного фінансування модернізації матеріально-технічної бази; розширення переліку сучасних дисциплін і предметів, які визначатимуть кваліфікаційні вимоги працівника в умовах постіндустріальної економіки (включаючи розвиток навичок креативного мислення); переорієнтація навчальних планів на опанування технологій соціальної адаптації у стандартних і нестандартних умовах; створення реальних конкурентних умов при визначенні авторських складів при підготовці навчальної та методичної літератури тощо; підвищення відповідальності навчальних закладів за результати своєї діяльності та ін.),

— запровадити практику інформування суспільства про наявність фахівців та вакансій у національній економіці, а також результати стратегічного прогнозування розвитку ринку праці (в тому числі у розрізі регіонів).

У подальшому мають бути проведені дослідження з моделювання розвитку науки, освіти і бізнесу в рамках реалізації інтеграційних проектів.

Література

1. Соціогуманітарний аспект інноваційно-технологічного розвитку економіки України [монографія] / за ред. д-ра екон.наук Л.І.Федулової — К.: 2006. — 480 с.

2. Скударь Г., Панков В. Пути выхода предприятий машиностроительного комплекса на внешний рынок за счет повышения инновационной активности расширения диапазона инвестиционной деятельности / Г.Скударь, В.Панков // Економіст. — 2001. — № 12. — С. 43—47.

3. Шкворець Ю.Ф. Проблеми розвитку інноваційної інфраструктури в Україні / Ю.Ф.Шкворець // Інноваційний менеджмент [зб.наук.праць МАУП]. — Вип. 3. — К.: МАУП, 2002. — С. 61—64.

4. Стан та перспективи розвитку науки в Україні [матеріали круглого столу] // Проблеми науки. — 2004. — № 8. — С. 42—52.

5. Санто Б. Инновация как средство экономического развития [монография]: пер. с венг.: / под ред. Б.В.Зазонова. — М.: Прогресс, 1990. — 296 с.

6. Бавыхин Г.А. Управление развитием образования: организационно-экономический аспект [монография] / Г.А.Бавыхин. — М.: ЗАО «Экономика», 2003. — 428 с.

7. Валентей С., Нестеров Л. Россия в меняющемся мире: внешние и внутренние вызовы / С.Валентей, Л.Нестеров // Вопросы экономики. — 2002. — № 3. — С. 51—64.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2010 р.

УДК 338:334.722.8

Т. В. Березянюк, канд. екон. наук, доцент,
головний консультант відділу комплексних
проблем державотворення Інституту
законодавства Верховної Ради України

ПЕРЕНАЛАГОДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ РИНКОВОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

АНОТАЦІЯ. Стаття присвячена проблемі посилення державницького впливу на напрямки та характер розвитку корпоративного сектору на базі механізму поступового посилення впливовості за рахунок регуляторних функцій та міжрегіональних об'єднань з державною участю, комерційного та некомерційного партнерства, а також корпоративних інструментів консолідації та створення керуючих компаній.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Корпоративний сектор, державне управління, професійний державний менеджмент

Практична реалізація ідеї партнерства держави та корпоративного сектору, впровадження системи Глобального договору можуть бути досягнуті в умовах активізації державницької складової регульованого ринку. Ця ідея не нова, хоча вона ще не стала усвідомленою в національному суспільстві. Проте самий розвиток його практично створив платформу для її реалізації, яка на сьогоднішньому етапі потребує лише визнання невідворотності процесу та завершення його організаційного оформлення.

Використання Україною конкурентної моделі зростання визнана у світі неефективною. Наприклад, нобелівський лауреат Дж. Стігліц ще у 2004 році заявив, що «...головним гальмом є